

Bíró József

do it yourself

és / küldöm sirályaim mit tegyek (?)

és / délelőttönként sem lelkesít

és / nem vállalkozom kevés időm van

és / egy újabb feladat pontosítandó

és / megkérdeszem mert most mert igen

és / társasutazáshoz hisz' így olcsóbb

és / megőrzöm de ha az illetékes

és / kockázat nélkül csevegőmodorban

és / teljes holdfogyatkozás sőt (!)

és / első kézből talán vendégjáték

és / megtaláltam lődörgő hóhérait

és / nincs motorzaj végül is azonos

és / nyelvlecke helyett délutáni torna

és / mélyrepülésben do it yourself

ám bejárat nincs

megmondom / ha dogma ellenemre van (!)

megmondom / mindjobban elterpeszkedik

megmondom / valaha tiltakozásként

megmondom / maholnap zökkenőmentes

megmondom / megalapozottságot kíván

megmondom / teendőinket megjelölve

megmondom / megjelenésében szokványos

megmondom / egyúttal más – más eszközök

megmondom / inkább segítő szándékkal

megmondom / méltósággal a végső percig

megmondom / egyéb nem s ha igen (?)

megmondom / nem szabad átlépni

megmondom / legrövidebb út a házirend

megmondom / vitorlájáról ítélve kalózhajó

ti . ;

'ki / bölcsen határozottan szívósan
 'ki / tapasztalatcsere színteréül (?)
 'ki / sokszínűségének utat engedve
 'ki / egyaránt tegnap ma holnap

'ki / minden gátló tényező ellenére
 'ki / eljut minden egyes fűszál
 'ki / védekezés helyett anélkül
 'ki / részben azért de azt máris

ki / bizonyítja majd közös vonás
 'ki / összehangolt eljárások révén
 'ki / nyitottságát követelésre sem (!)

'ki / sajátos eszközeivel folyamatosan
 'ki / ha nincs bízva megjelenésében
 'ki / az eddigiekből I á t h a t ó

minek

vagy / attól tartok megpecsételték
 vagy / kockaépületek közt kanyarogva
 vagy / még utódai sem siratják meg
 vagy / kibelezett matracok pókháló

vagy / némi öntetszelgés rejlik (?)
 vagy / inkább megindító mert fiatalon
 vagy / gombnyomásra kapja meg amit
 vagy / nagy gonddal valahányszor

vagy / némely álarc még ma is emlékeztet
 vagy / kivált ha hosszabb távon
 vagy / pusztulóban lévő nélkülözhetetlen

vagy / még mindig különleges kedvezményt
 vagy / gátakkal körülvett nagy terület
 vagy / kertkapunál álló őrszem (!)

?

... / elnapolt tárgyalások emlékével (!)
 ... / üdvözlő kártya szív – felőli zsebben
 ... / desiderius erasmus rotterdamus óta sem
 ... / visszavonulás után hőésésben

és / megkérdézem mert most mert igen
 és / társasutazáshoz hisz' így olcsóbb
 és / megőrzöm de ha az illetékes
 és / kockázat nélkül csevegőmodorban

megmondom / inkább segítő szándékkal
 megmondom / méltósággal a végső percig
 megmondom / egyéb nem s ha igen (?)

'ki / sajátos eszközeivel folyamatosan
 'ki / ha nincs bízva megjelenésében
 'ki / az eddigiekből l á t h a t ó

!)

és / küldöm sirályaim mit tegyek (?)
 és / délelőttönként sem lelkesít
 és / nem vállalkozom kevés időm van
 és / egy újabb feladat pontosítandó

megmondom / ha dogma ellenemre van (!)
 megmondom / mindjobban elterpeszkedik
 megmondom / valaha tiltakozásként
 megmondom / maholnap zökkenőmentes

'ki / bizonyítja majd közös vonás
 'ki / összehangolt eljárások révén
 'ki / nyitottságát követelésre sem (!)

vagy / némely álarc még ma is emlékeztet
 vagy / kivált ha hosszabb távon
 vagy / pusztulóban lévő nélkülözhetetlen

Pődör György

Vánkosát keresi

Az alkonyba úsznak el a dombok,
lámpásként gyúlnak lassan a csillagok.
Tárgyához térdel az árnyék s boldog,
magába szívja mint csók az illatot.

Eloldja gondját a ráncolt homlok,
hol bánat volt, már könnycsepp sem csillan ott.
Megtalálják helyüket a gombok,
mint szunyókáló csönd az üres padot.

Múlik mi mulandó: nem nagy veszteség.
Talán álmot hoz a boldog messzeség,
a redőny résén holdfény kotorász.

Súgja a ma, hogy a holnap is kemény,
hát keresi kis vánkosát a remény,
mint istenét a megszokott fohász!

Őszi szomjúság

Térköves udvar. A nyírfa az égbe nyúl.
Ablak lehet vagy csillag? Sárga fénye gyúl.
Az est lassan beszövi végtelenjeit,
mit sem tudnak egymásról nadir és zenit.

Aztán mintha a horizonton lépne túl,
sóhajként átsiklik egy hosszú, fehér húr.
Talán üstökös húzza jeges köveit,
és azok kigyulladt csóvaként követik?

Az őszi estét is megérinti a vágy.
A teraszon lendül egyet a hintaágy
elmélázva tán azon, hogy miért üres.

A kertben a vén diófa is bólogat,
a kardvirág lekéste már a bókokat,
de szomjazza még patak vizét a füzes

Radnai István

4

maradt-e egyetlen ifjú almafán
repült-e juhar-bumeráng
madár vagy kígyó sziszegett
nem tudom a ködben
a hold a belövés felett

óvóhely nem volt
hiszen láttad ruha hús-
cafát a félig csontvázakon
s aki megégett

nem önként lapított
csattog-e még a kövezet
kicsit hangosan öblösen
horkoltak a hegyek

nyelvét kiöltve fogát kiköpve
egy bizonyos hajnal invázió

Egyidejűségek

egy júniusi napon a kutyám elveszett
rádió vagy népszabadság röhej
egy nép tetszetszhalála ájulása
egy júniusi napon a kutyám elveszett

izgatott és szomorú suttogások
a kerítés felett mennyi kerítés
mennyi izgatott ember
egy júniusi napon a kutyám elveszett

mint akinek fejére zsákot húztak
mint akinek torzulását eltakarták
talán a júniusi nap is izgatott volt
a kerítés felett mennyi kerítés

amit nem hittél volna megesett a lehetetlen
fellelték a háromszázegy parcellában
egy júniusi napon szögesdrót rozsdája mögött
mint akinek fejére zsákot húztak

egy júniusi napon a kutyám elveszett
nem is lett meg többé népszabadság
nem lett meg többé hosszú volt ájulása
s végül nép sem maradt csak maradékai

Szűk Balázs

'56

Ami lett: köpedelem.
Ami volt: süvegelem.

'56 gyászszalag

Ötről hatra nem jutunk.
Ötvenhatról hazudunk.
Körülölel haragunk.
Gyászországban meghalunk.

60 lépés a parlament előtt

Itt állok: a számadás és vallomás erkölcsi kényszere alatt.

Mögöttem az ország háza,
Most hazugság körmönfont tanyája,
Nem Mária országa.

Alattam: a szellőzőakna-szentély
Az októberi véres csütörtök
Szent halottainak. De ők nem
Jönnek fel értünk, mi pedig
Gyávák vagyunk értük lemenni.

Előttem egy felhőkarcolót utánzó zászló,
És sehol már a csendesen lobogó
'56-os örökmécses.

Fölöttem a szürke, rongyolt ég,
Isten tán segít,
Ennyi elég.

Indulni kell a mélybe,
Az örvénybe,
Vár szegények,
Páriák ölelése.

Bakacsi Ernő

Leltár

Érezte, hogy a tőle jobbra fekvő sem alszik, de nem szólította meg, nem akart beszélgetni. A balra fekvő beteg, nyugtalanul ugyan, de aludt. A másik sorban valaki időnként érthetetlen szavakat motyogott. Normálisnak mondható éjjeli kórtermi hangulat volt ez, melyet a nővérek nyugodt éjszakának neveznek.

Nem tudott aludni. Tudta, ha a körülötte lévő kisebb-nagyobb zajokra figyel, akkor ettől nem tud szabadulni, idegesítővé válik. Igyekezett másra gondolni, elfoglalni magát, majd csak megvirrad, aztán már jobban telik az idő. A félig nyitva lévő ajtórésen fénypászta csúszott be a folyosóról, az ablakoknak a telihold kölcsönzött némi fényt. Így a kórterem félhomályba burkolódzott, sejtlemessé vált. A szemben lévő falon egy folt rajzolódott ki. Ezt nézte, és azon gondolkodott, hogy mi lehet az. Fejszerű valami, de ha félre fordítja a fejét, akkor mást vél látni, csillag, vagy buzogány...nem tudta eldönteni. Mi lehet ott? Egy kép, vagy annak a helye, melyet vékony repedések szabdalnak, vagy más színű a fal, elcsorgott a festék? Tegnap délután, amikor behozták, túl rosszul volt ahhoz, hogy szétnézzen a szobában. Majd világosan megnézi. Könnyen lehet, hogy nevetnie kell a látványon, mert kiderül, hogy nincs ott semmi néznivaló, csak a képzelete, a fáradt idegei játszottak vele. Jó volna aludni, de nem tud. Pedig tegnap éjjel sem aludt. Azért most jobb, legalább nincsenek fájdalmai. Nem tökéletes ez az állapot, érzi, hogy ott bent, valami nincs rendben, a katéter is zavarja, de azért ez semmiség az eddig átéltetekhez képest. Tüzel a háta, szinte izzik, fordít egy kicsit magán. Már jobb is. Ennyi ereje még van. Még van, de meddig? Mennyi van még hátra, néhány nap, esetleg egy-két hét? Tudja, hogy meg fog halni, hogy itt a vég. Úgy érzi, felkészült rá. Megbeszélte ezt már magával, a családdal, talán az Istennel is. Most mégis újra erre gondol. Gondolatban újra és újra végigfut élete főbb szakaszain, mármint amit annak gondol, ami számításba jöhet az utolsó elszámoláskor. Ha az Istennél földi mérce szerint történik ez. Nem lehet tudni, hogy Ő mit mérlegel és hogyan.

Minden normális ember tudja, hogy a földi életének vége lesz, hogy meg kell halni. De egészen más erre gondolni, amikor még úgy véli az ember, hogy távoli, soká lesz az még. Egészen más érzés, amikor tudja, hogy itt van, szinte karnyújtásnyira. Ekkor mindenki gondol a túlvilágra, nincs olyan ember, hogy ne gondoljon rá. Biztosan még az ateisták is. Sokan talán meg is térnek, istenhívők lesznek... Ez nála sosem volt probléma. Vallásosan nevelték, egész életében járt templomba, mindig hitte Istent. Igyekezett is Jézus tanítása szerint élni, betartani a vallási törvényeket... Nem mindig sikerült... Ezeket már sokszor megbeszélte Istennel, meg is gyónta... talán az Úr megbocsátja félrelépéseit. Már itt a földön is megszenvedte bűneit. Bocsásd meg Istenkém, tudom, hogy nem én döntöm el büntetésem mértékét és igazságosságát, de ha már gondolkodni hagyta az embert, ilyesmit is gondol a porhüvely, esengett magában rögtön. Tudta, hogy a meg-

próbáltatás, a szenvedés is relatív, attól függ, mihez viszonyítjuk. Talán mindenki soknak tartja a sajátját, noha tud olyanról, aki sokkal többet szenvedett. Egyik így, a másik úgy. De miért? Vajon odaát kiderül ez?

Nemcsak hiszem, tudom, hogy van Isten – morfondírozott tovább. Én hiszem Isten végtelen jóságát, bölcsességét, csak elképzelni nem tudok néhány dolgot. Tudom, hogyan keletkezett a szentírás, amit a papok tanítanak... Van néhány homályos dolog, beszélgettem erről a plébános úrral is, de nem adott kielégítő választ. A pokol és a mennyország nem lehet olyan, ahogy azt a hittanban tanítják. A mennyországot még valahogyan el tudom képzelni, de a pokolnak és a tisztítótűznek a földön kell lennie. Különösen a tisztítótűznek. Ha ez így van, ha így lenne, mindjárt érthetővé válnának a földi élet viszontagságai. Persze, ez feltételezi a reinkarnációt. Itt ütközik a vallás tanításával.

Legyintett. Erre a mozdulatra elmosolyodott, mert elképzelte, hogyan néz ki most, amikor magával vitatkozik. Legyint, amikor alig bírja felemelni a karját, és a mosolya is milyen lehet a fogatlan szájával. Nemsokára megtudom – sóhajtotta félig hangosan. Aztán visszazálltak gondolatai az utolsó időkre, az utóbbi két évre.

Mindig egészséges volt, alig volt beteg. Ez a gégerák villámcsapásként érte. Valamiben meg kell halnia az embernek, úgy látszik rám ezt mérte a Teremtő, gondolta akkor. Nem lázadozott, szép időt engedélyezett neki az Isten, már nyolcvanöt éves. Ennek már két éve... De hogy így végezze!... Erre akkor nem gondolt. Azon gondolkodott, a lelki vagy a fizikai szenvedése volt-e a nagyobb. Nem tudta eldönteni. Tudta, hogy sokkal nagyobb fizikai fájdalommal járó betegségek is vannak, mint amit ő szenved el. Persze..., ismét legyintett, ez sem volt semmi... A nyelések. Először csak nehezen ment, aztán nem tudta lenyelni a szilárd ételt... Inni kellett mindent, még a húst is. Minden étkezés egy szenvedés volt. Ekkor még félt a haláltól, hogy meg kell fulladnia... Rettegett a mesterséges táplálástól és a fulladástól. Nem hiába imádkozott, mert az Úr másképp döntött. Elkerülte a mesterséges táplálást, és már tudja, hogy nem fulladásos lesz a halála. De azért... A testi baj mellé még nagyobb lelki teherrel kell megbirkóznia. Ez az öregkori csecsemőhelyzet, ez a pelenkázás... Minden egyes alkalomkor szégyelli magát. Ezt is a rák okozza. A gége után lejött a rák az alsótestébe is..., semmit nem tud visszatartani. Az a jó, hogy már nem tart sokáig. Azt hitte, hogy már tegnap... Még kapott egy kis időt. Néhány órát, egy-két napot? Vajon milyen lesz? Nem a halál, nem is az agonizálás, hanem utána, a másik élet? Ezt nem tudja az ember, mert amikor megtudja, már nem mondhatja el földi élőnek. Olvasott ő erről, a halálközeli élményről, akik a klinikai halálból jöttek vissza, elmondták. De ez sem egyértelmű. Az egyik azt állította, hogy sötét alagútfélébe került, a másik óriási fényességről, boldogságról beszélt. Lehet, hogy mindkettő igaz, vagy hallucinálás az egész? Aki az alagútban volt, a pokol felé tartott, a másik a mennyországba? Már döntöttek volna a sorsuk felől, nem is találkozunk Istennel? Szegény anyósom halála előtt néhány héttel azt mondogatta, hogy álmában az édesanyja hívja. Integet neki, hogy gyere.

Lehunyta a szemét. Arra gondolt, hogy világosban azt az ábrát a falon meg kell néznie. Tényleg a megfeszített Jézust látta?

Demeter József

Zeneiglen

„A művészet szent dolog,
nincs művész hit nélkül.
Isten megkerülhetetlen.”
Jókai Anna

Zene nélkül bánatszínű lenne
Minden. Hallgasd hát a zenét.
A zene lélegzetét. Emeld lelki
Füleidhez a művész mágikus
Ujjait és! Várj türelmesen _____
Behunyt szemű színek szólama
Száll, pilinkél föl-alá –
Sziromszerte – föl-alá. Az ég
Akkor se felhős, hogyha felhős.
A föld is kitisztul – szél-
Csendesedik a nap. Szmog
Aranylik, bűz illatlik –
Absztrakt idő..., s hallga!
Csak a zene számít. A zenék
Zenitje – holtodiglan. Művész-
Időszámításban. A Múza
Üveghangfény muzsikája legyen
Veled! Tények, álmok, fogalmak
Eredői összhangzatra kelnek, mintha!
Valaki égisz érő orgonák csöndjét
Hangolná a Hegyen – tetején a
Vulkánoknak... Égi mélyből
Dal dereng. Füledet a tavasz
Szívére tapasztva tapasztalod –
Fénykéklő sugarak ujjbegyén hangjegy-
Buborékok.

„Megnyílt a végtelen.”
Zene most a legszebb nő.
Legszebb nő a zene.
Zene nélkül csillag se lenne.
Zene nélkül hold se lenne.
Zene nélkül nap se lenne.
Zene nélkül minden halálszínű lenne.
Érezd hát, érezd a zenét.
A zene friss lélegzetét.
A zene... előttiség ősi
Lélegzetét, és! Mennyei oratórium
Örökkön-örökké _____
Veled – Uram, mindig Veled _____

Utómottó:

„A zene kiválaszt egy embert.”
Tomas Tranströmer

Kivétel

*„Leírtam egy vaknak a napot.”
Fernando Rendón*

Nagyapám azt mondta,
Legrosszabb emberi tulajdonság
Az irigység. És én azóta
Mindig felismerem őket...
Daliás, csúnya, púpos, éplábú,
Sánta, sikeres, bukott, süket,
Néma, vak – nincs köztük.
Irigy Imre vagyok, mutatkozott be
Egyikük. Daliás volt, csúnya,
Púpos, éplábú, sánta, sikeres,
Bukott, süket, néma és vak.
Nagyapám jutott eszembe. Hogy
Létezik, hogy rám senki sem
Irigy, pedig! Daliás vagyok,
Csúnya, púpos, éplábú, sánta,
Sikeres, bukott, süket, néma, és!
Vak – ugyanis! Tényleg nem
Hiszek a szememnek, hogy
Ma milyen kivételesen
Hatalmas, kékszárnyú,
Pompás aranymadár a nap.

Bagi István

D-dúr violín

Voltál-e már úgy hogy fektedben
hanyatt
Beethovent hallgattál szemedbe könny
szaladt
feltűntek-e képernyődön szelíden a
voltak
üzentél-e szüleidnek akik már rég
holtak
bízattad-e magad: gondold ami
szép volt
míg hallgatod a violint a D-dúrt vagy a
C-mollt
dobáltad-e eksztázisban ritmusra a
fejed
aztán a merengő andalgás
helyett
végül ocsúdni is
tudni
zúdult-e füledbe zenekari
tutti.

A hóhér sem

Ugyan miért vagy
olyan fölényes?
A nyakat pont középen
a hóhér sem mindig találja.
Van úgy, hogy fölé nyes,
van úgy, hogy alája.

Belső fizimiskám

Amióta eszem tudom, küszködöm,
dolgozom a belső fizimiskámon.
Hagytam volna, gyúrjon csak a világ,
meg Zeusz, vagy Ámon,
moshatnám a kezeimet,
hogy miattuk kellett
ilyenné válnom.

Urnafelirat...

A fejfámra nem kell szöveg
idegen minnek böngéssze
aki ismert ha van kedve
egy darabig tartson észbe'
hús-vér testem és az elmém
szerethették kicsik nagyok
de aki nem már elkésett
isa pur es homu vagyok.

Költők egymás közt

– Prím-e
a vers ríme?
– Íme!

Összefutottunk (lassított film)

Találkoztunk, előtte hónapok, utána hónapok.
Véletlen összefutás, mint nyál a szájban, szkennelő pillantás,
felemás mosoly, közhelyek, helyközők.
Már léptem hátra egyet, rugalmas elszakadás,
és akkor lassított üzemmódba váltott a film,
sőt, most úgy emlékszem, akadozva meg is állt.
CSÓKOLLAK-ot olvastam a szádról, vagy talán hallottam is.
Sísáncon siklott a szó, pajzson koppant és földre hullt.
Mozdultak a járókelők levegőbe dermedt tagjai,
néztem a szót az aszfalton, aztán a szád furcsán görbült
ívét láttam, ahonnan a **CSÓKOLLAK** kijött.

És nem léptem vissza hozzád.

Most nem léptem vissza.
Nem eresztettem le, mint annyiszor, a pajzsot,
amellyel védtem magam a szúrásoktól,
a karom nem tártam ki, mint Rió szobra a dombtetőn.
És már azt is tudom, azért nem estem kísértésbe,
mert engem az idő nehezen gyógyít, nyitva kezel,
mint kirurgus a fertőzött sebet,
a homlokodon azt olvastam még mindig,
viszolyogsz az érintésem gondolatától is.

Albert-Lőrincz Márton

(Mint a tűz a bikavérrel)

(néhány barátához az egyetemről)

Barátaim, kik ott Egerben
a legjobb mondatokhoz betűket szemelgettek,
és azokat összefűzve közszemlére kiteszitek,
hogy aki kérne, tudást remélve,
vegyen haszonnal belőle,
szemelgettek,
mintha szőlőt a kertekben,
napsütésben és esőben,
szemelgettek a termésből,
a tőkéről és a nyelvből,
és kirakjátok az asztalra,
falatok szájnak, értelemnek.

Én csak elcsodálkozom azon,
hogy bor surrog a nyelvcsapon,
és csiklandoz a gégetőn,
és íz marad a nyelvrecéken.

A szavak a drága nyelvből
beleásnak a kies csendbe,
csemege csillog a fürtökön,
belelóg a beszélgetésbe:
hát köszönöm, hogy néha-néha
szép metszésű poharakba
töltögettek tüzes borból,
amikor találkozunk
és barátsággal beszélgetünk,
és összeér a fény az éggel,
önfeledten, észrevétlen,
mint forrásban a hegy tüze
a meggyfekete bikavérrel.

(Katángkórók, számártövisek)

A katángkórók, számártövisek, havak súlyától
nem hajlanak meg, nem lapulnak a nagy fehér sóhaj
ruhája alatt, amely időről időre eljön,
télbe öltözik, dacos csendbe, kínvető viharba,
s megkorbácsolja mínusz katonákkal deréktól fel
s deréktól le, amint rájuk lel a tisztás szegletén,
ahol egykedvű nyájak tövig lelegelték a zöld
füveket, s lerágták barna csonkig a fáradt fenyők
árnyékát, nem hajolnak meg félve a szenvedéstől,
havak útján jövőre úgyis új kikelet sarjad.

(Az ajtón belül)

Ahol ajtót nyitottak,
az mégiscsak egy temető volt.
Itt kezdődhetett volna el az élet,
(nem sírkert volt, de temető)
Kronosz gyűrűje, amelyet
aranypénzből vertek,
megkímélt. Jegyben
lehettem egyetlen életemmel.

(Belépni)

Rendszerint temetni járunk a temetőbe.
Rendszerint emlékezni járunk a temetőbe.
Eltemetni magunkat a munkába.
Belépni és beletemetkezni,
amíg lejár a személyazonossági.